

Com pintaven i gravaven, a la Prehistòria?

Educació primària | Guia de l'educador/a

Quadre resum:

1. Treball col·lectiu. Introducció
2. Treball per grups. Què necessitem per pintar?
3. Treball individual. És hora de pintar!

Duració aproximada: 1 hora 45 minuts

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

INSITU
PATRIMONI I TURISME

1. TREBALL COL·LECTIU. INTRODUCCIÓ

Quan els alumnes arribin al centre i comencin amb l'activitat, és recomanable fer algunes preguntes generals sobre si coneixen el lloc al qual vingut: de quan són les pintures, què hi ha, per què és important etc. Això permetrà, d'una banda, fer una primera aproximació al tema, i d'altra, tenir un coneixement previ del que saben els alumnes.

☞ Materials: és aconsellable fer la introducció amb una reproducció de les pintures.

☞ Temps estimat: màx. 15 min.

A partir dels coneixements previs que tinguin els alumnes, es farà una petita introducció a les pintures del Cogul, aportant tota la informació necessària per poder desenvolupar l'activitat i resolent els dubtes que puguin sorgir. Després es farà una reflexió en grup sobre el procés pictòric, que permetrà introduir els conceptes que es treballaran durant l'activitat: suport, pintures, eines, tècniques i motius. Les preguntes estan orientades a que els alumnes reflexionin sobre la seva experiència amb la pintura i sobre com la porten a terme. Aquesta reflexió servirà per comparar, al final de l'activitat, la seva manera de pintar amb la dels homes i dones de la prehistòria.

Preguntes:

Tanqueu els ulls i recordeu algun moment en el que hagueu pintat. Què us agrada pintar? Què feu per pintar?

Podem trobar pintures a molts llocs. Recordeu alguna pintura que us hagi agradat especialment? On era? Com estava feta? Què hi havia representat?

Quan vosaltres pinteu, necessiteu un suport sobre el qual pintar, una eina per pintar, colors amb els quals pintar, coses que pintar i alguna manera de fer-ho. Penseu que els pintors de la Prehistòria necessitaven el mateix que vosaltres a l'hora de pintar? Mirant les pintures del Cogul, com creieu que seria, tot això?

L'objectiu d'aquestes preguntes és introduir els alumnes en el fet de pintar. Una activitat molt propera a ells, perquè la porten a terme constantment. Conscient o inconscientment, la pintura és una expressió natural dels nens, però segurament mai s'han parat a pensar què és exactament el que fan quan pinten, i què és el que empren per fer-ho. En comparar la seva activitat amb la dels homes i dones de la Prehistòria, trobem punts de connexió que permeten als alumnes entendre millor aquest període històric.

2. TREBALL PER GRUPS. QUÈ NECESSITEM PER PINTAR?

El grup-classe es dividirà en cinc subgrups, i cadascun dels grups treballarà un dels cinc temes clau que envolten la producció de la pintura rupestre: el suport, les pintures, les eines, les tècniques i els motius. Per dividir la classe en grups, és recomanable que siguin l'educador/a o el professor/a els que distribueixin els alumnes per tal d'aconseguir grups heterogenis.

Les caixes es col·locaran sobre una taula, sense cap pista que indiqui què és el que hi ha dintre. Cada grup (o un membre del mateix) escollirà la caixa que vulgui, amb la qual rebrà el seu dossier de treball corresponent. Si es vol que tots els grups treballin al mateix ritme, es poden repartir les pàgines una a una. Aquest dossier està pensat sobretot pel cicle superior de primària, ja que poden portar a terme un treball de manera més independent. Les pàgines finals del dossier poden resultar complicades o excessivament llargues pels cicles inferior i mitjà; en aquest cas, i donat que les pàgines són totalment independents, es pot treballar només amb la primera pàgina i fer la resta de l'activitat de manera conjunta amb l'educador/a.

És molt important que els alumnes sàpiguen que són els mateixos els que guiaran el seu aprenentatge i construiran els nous coneixements. La informació que han de trobar no està recollida enlloc, és fruit de la reflexió i del treball en grup. També seran ells mateixos els que decidiran què és el més important a l'hora d'explicar el contingut de la seva caixa als seus companys i companyes.

☞ Materials: cinc caixes temàtiques, fitxa de l'alumne (un dossier per grup)

☞ Temps estimat: màx. 50 minuts

- Introducció a l'activitat, explicació de la dinàmica i assignació de temàtica: màx. 10 min
- Treball en grup: màx. 20 min
- Posada en comú: màx. 20 min.

Contingut de les caixes:

Caixa eines:

- Targetó amb imatge de pinzells prehistòrics
- Targetó amb imatge d'aerògraf
- Ploma
- Plastidecor
- Peces de sílex
- Objecte misteriós (tinta per estampar l'empremta digital)
- Punxó

Caixa tècniques:

- Pintura a l'oli
- 7 targetons amb imatges de tècniques prehistòriques

Caixa suport:

- Llibreta
- 6 targetons amb imatges de suports

Caixa motius:

- 7 targetons amb imatges de motius prehistòrics
- 1 targetó amb graffiti

Caixa pintures:

- 2 pots de pigment
- 1 pot de talc (aglutinant)
- Ous
- Hematites
- Aquarel·les
- Pedres per triturar pigment
- Petxina

Què es treballa a cada dossier?

Dossier eines

Diferents eines emprades per pintar i gravar a la Prehistòria. A la part general, es demana als alumnes que observin aquestes eines, especialment les seves puntes o la part amb la qual es pinta, i que intentin esbrinar quin traç fan. Després, hauran de fer el mateix amb les pintures del Cogul, fent hipòtesis sobre quines eines es podrien haver emprat i perquè mitjançant l'observació dels traços.

Dossier pintures

Tot el contingut de la caixa està relacionat amb els elements necessaris per poder fabricar la pintura, tant els components mateixos com les eines externes. A la part general, es demana als alumnes que intentin reconstruir el procés de creació de les pintures ajudant-se de les explicacions dels textos. Primer s'ha de triturar el pigment (quadre 1, són necessaris el mineral i les pedres per triturar), i després barrejar-lo amb diferents elements per donar-li consistència (aglutinant i càrrega, tot barrejat en una petxina). Després, hauran d'identificar quins colors es van emprar a les pintures del Cogul.

Dossier tècniques

Diferents tècniques emprades per pintar i gravar a la Prehistòria. A la part general, es tracten algunes qüestions importants quan parlem de tècniques, com són el tipus de tinta, el color (monocrom o policrom) i si es tracta d'una tècnica additiva o substractiva. Aplicaran aquestes qüestions a tres imatges prehistòriques, i després intentaran esbrinar quines tècniques es van emprar per pintar i gravar al Cogul.

Dossier motius

Diferents motius pintats a la Prehistòria. A la part general, es treballa la diferència entre Art Llevantí i Art Esquemàtic, fent que els alumnes reflexionen sobre les diferències existents entre tots dos arts, així com la dificultat d'entendre el seu significat. Després, hauran d'analitzar les pintures del Cogul i analitzar les diferències entre els motius.

Dossier suport

Diferents suports sobre els quals es va pintar i gravar a la Prehistòria. A la part general, es demana als alumnes que classifiquin els suports de la seva caixa segons siguin art moble o art parietal, dos tipus d'art de la Prehistòria molt diferents però alhora molt semblants. Després, els alumnes hauran de reflexionar sobre la pròpia Roca dels Moros; on està situada i perquè els homes i dones de la Prehistòria van escollir aquest lloc (no es tracta d'un lloc d'habitació sinó d'un santuari, amb unes característiques comunes amb altres jaciments com ara la proximitat de l'aigua, una alta lluminositat o estar en terrenys abruptes).

A mesura que els grups vagin treballant el seu tema, podran anar apuntant a la pàgina 5 del dossier tot el que creguin important. Quan tots els grups hagin acabat, explicaran la seva temàtica a la resta de companys en base a tot allò que hagin apuntat. Aquesta part de l'activitat és fonamental per desenvolupar les competències comunicatives, per tant els alumnes hauran de sentir-se còmodes per parlar en veu alta. S'haurà de prestar molta atenció als torns de paraula; els alumnes hauran de respectar als seus companys quan aquests estiguin parlant, i també, respectar les seves opinions quan son diferents. Per portar a terme l'explicació, el grup pot escollir un portaveu, però és important que l'educador/a dirigeixi preguntes a la resta de membres del grup.

Als alumnes no se'ls demana que busquin respostes correctes, sinó que creïn les seves respostes a partir de l'observació i la reflexió. Per tant, no hi ha respostes errònies. Si les hipòtesis dels alumnes no són correctes, la feina de l'educador/a consistirà en reconduir aquestes hipòtesis mitjançant preguntes que portin als alumnes a entendre perquè allò que havien dit no era correcte.

Per finalitzar aquesta part, es visualitzaran uns vídeos curts editats pel Museu d'Arqueologia de Catalunya que il·lustren el procés de creació dels gravats i les pintures del Cogul per tal de lligar tots els conceptes. Això permetrà els alumnes avaluar el seu propi treball i determinar si a les conclusions que han arribat són les mateixes que mostren els vídeos.

Gravats rupestres: https://www.youtube.com/watch?v=snsM_CXb4AQ

Elaboració de pigments: <https://www.youtube.com/watch?v=5ReOItf-N2Y>

Pintures figuratives: <https://www.youtube.com/watch?v=xrRU5QLnqVc>

Pintura esquemàtica: <https://www.youtube.com/watch?v=VA7r6QYjFIE>

3. TREBALL INDIVIDUAL. ÉS HORA DE PINTAR!

Una vegada explicat i entès tot el procés pictòric els alumnes, basant-se en els motius de les pintures del Cogul i fent servir els mateixos colors, realitzaran les seves pròpies pintures. El suport sobre el qual es poden realitzar aquestes és molt variat; per emular la textura de la

☞ Materials: pintures i pinzells, paper (de vidre, estrassa o qualsevol altre suport)

☞ Temps estimat: 40 min

pedra, es pot fer servir paper de vidre, d'altra banda, el paper d'estrassa permet crear un gran mural col·laboratiu. Els alumnes hauran de dotar de significat la seva producció, és a dir, hauran de seleccionar els motius i la composició en base a uns criteris propis: el que més els hi ha agradat, allò que per a ells té alguna singularitat...

Tornant a la reflexió inicial sobre les pròpies experiències amb la pintura, els alumnes analitzaran la seva pròpia producció i es faran les mateixes preguntes que han guiat tot el desenvolupament de l'activitat: sobre quin suport pintem? Quina tècnica, pintura i eina emprem? Quins motius pintem?

En finalitzar l'activitat, podran endur-se les seves produccions a l'escola i muntar el seu propi mural prehistòric a l'aula.